

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/gevaarlijke-situaties-door-onvoldoende-toezicht-op-de-bouw/>

Gevaarlijke situaties door onvoldoende toezicht op de bouw

1. 16-10-2018
2. **Binnenland**
3. Redactie: **Lilit Martirosova, Jan Salden**
4. Verslag: **Kimo Demoed**

Ze zien grote fouten die tot schade of zelfs instorting hadden kunnen leiden: toezichthouders in de bouw kunnen lang niet meer alle bouwprojecten bezoeken, waardoor bouwfouten over het hoofd kunnen worden gezien. Het toezicht door gemeenten en andere overheidsdiensten op de bouw is kortom onvoldoende. Dat komt naar voren uit een onderzoek onder 357 medewerkers van afdelingen bouw- en woningtoezicht op verzoek van EenVandaag.

Het instorten van de parkeergarage bij Eindhoven Airport, het bezwijken van de dakconstructie van een tribune van het FC Twente-stadion en het naar beneden komen van balkons in Maastricht. Het is maar een kleine greep uit een opvallende en steeds langer wordende reeks voorvallen.

Ook de afgelopen weken ontstond er twee keer tumult rond parkeergarages: in Wormerveer stortte een deel van een garage in en in Almere werd een garage uit voorzorg gesloten vanwege scheurvorming. De voorvallen waren voor EenVandaag aanleiding om met de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland een onderzoek uit te voeren onder medewerkers van gemeenten en omgevingsdiensten die belast zijn met het toezicht op de bouw.

KIJK & LEES OOK

- **BAM was gewaarschuwd voor bouwfouten parkeergarage**

'Alleen grote bouwwerken worden bekeken'

De voorvallen roepen veel vragen op over het huidige toezicht. Dat staat onder druk, zo laat de enquête onder de gemeentelijke toezichthouders zien. Meer dan de helft van de ondervraagden (56 procent) zegt de gevolgen van de bezuiniging te voelen. Zo is het het aantal bouwprojecten en verbouwingen sinds de crisis hard gestegen, maar zijn veel afdelingen Bouw- en Woningtoezicht juist gekrompen.

“Door gebrek aan capaciteit moeten we keuzes maken”, reageert een toezichthouder. “Hoe je het ook wendt of keert: dat gaat toch ten koste van het toezicht.” Lang niet meer alle bouwprojecten kunnen worden bezocht, zeggen veel ondervraagden. “Alleen de grote bouwwerken worden nog bekeken en dan ook nog op het minimumniveau of daar nog onder. Vaak wordt een bouwproject nog maar één of twee keer bezocht”, vertelt een andere inspecteur.

'Niet vreemd als we meer incidenten gaan zien'

Ook opmerkelijk is dat driekwart van de ondervraagde gemeentelijke toezichthouders (74 procent) het toezicht door gemeenten op de bouw het stempel “onvoldoende” geeft. Op de vraag of er voldoende tijd is voor controles op de bouwplaats reageren de toezichthouders verdeeld: de helft (51 procent) van de medewerkers zegt te weinig tijd te hebben, iets minder (45 procent) heeft wel genoeg tijd.

Directeur Wico Ankersmit van de Vereniging BWT geeft toe dat, mede door de bezuinigingen, de controle hapert: “In feite zouden wij helemaal geen toezicht moeten houden want dan zou er gebouwd worden volgens de regels. Maar wij zien juist dat er veel meer toezicht nodig is. Als dat er niet is, kom je als toezichthouder minder tegen en ontstaan er incidenten omdat er iets over het hoofd wordt gezien.”

Toch wil Ankersmit geen verband aanwijzen tussen het gebrek aan toezicht en de incidenten van de laatste tijd. “Ik denk echt dat de oorzaak zit in feit dat bouw in minder tijd steeds meer moet presteren. Veel projecten zijn aanbesteed in crisistijd. Vaak kunnen ze het eigenlijk niet bouwen voor de geboden prijs.” Volgens Ankersmit is de de afgelopen jaren “de grens gezocht van wat acceptabel en wat goede kwaliteit is.” “Ik zou het niet vreemd vinden als we nog meer incidenten gaan zien.”

Dichters en straatartiesten

De gemeentelijke toezichthouders constateren dat de bouwsector de regels slecht naleeft. Een aanzienlijk deel (41 procent) vindt dat de kwaliteit van bouwen de afgelopen jaren is verslechterd. Slechts 10 procent zag het beter worden. “Wij leggen constant projecten stil omdat de constructie niet voldoet”, aldus een deelnemer aan het onderzoek. Een ander zegt: “Het gaat veel aannemers om snel geld verdienen. De kwaliteit neemt de laatste twee jaar heel erg af op de bouwplaats.”

Tweederde van de ondervraagden (66 procent) zegt het afgelopen jaar bouwfouten ontdekt te hebben die, zonder ingrijpen, schade aan het gebouw hadden kunnen veroorzaken. Ruim eenderde (37 procent) kwam zelfs fouten tegen die tot instortingen hadden kunnen leiden.

Ook het gebrek aan bekwaam personeel vormt een risico op de bouwplaats, merken veel gemeentelijke toezichthouders op.

Ankersmit: “Ik sprak laatst een aannemer bij wie best veel fout ging. Toen is men via de Kamer van Koophandel gaan kijken wat de achtergrond was van de bouwvakkers. Er bleken mensen aan het dak bezig die waren ingeschreven als dichter of vertaler. Er stond mensen in de beton te werken die waren ingeschreven als straatartiest. Maar je verdient beter in de bouw.”

Met de mantel der liefde bedekt

De Delftse hoogleraar en constructeur Rob Nijssse kijkt niet op van de uitkomsten van het onderzoek, maar volgens hem vertellen ze nog maar een deel van het verhaal. Hij waarschuwt al jaren voor het “verloederen van de bouw” en legt wel degelijk een verband tussen de diverse incidenten de afgelopen jaren en gebrekkig toezicht. “Ik zou bijna zeggen: dat verband is er één op één.”

Volgens Nijssse is het toezicht de laatste jaren uitgehold. “De overheid bepaalt de normen, die gecontroleerd worden door een onafhankelijke partij. Maar de tanden zijn er allemaal uitgehaald. Ze kunnen niet meer bijten. Als er geconstateerd wordt dat er iets niet deugt wordt er even gebeld met de politiek of de top van de aannemerij en dan wordt het met de mantel der liefde bedekt en gebeurt er helemaal niets. De instortingen van de laatste tijd tonen aan dat dit realiteit is.”

Meer incidenten door nieuwe wet

De vraag is of het er beter op wordt met invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouwen. Die wet, die nog door de Eerste Kamer moet worden goedgekeurd, vergroot de aansprakelijkheid van aannemers voor bouwfouten, maar maakt ook de privatisering van het toezicht mogelijk. Aannemers moeten straks zelf een bureau inhuren dat toezicht houdt op de bouwplaats.

Driekwart van de ondervraagden (76 procent) keert zich tegen die verandering. Ze zijn bang dat private controleurs zich niet onafhankelijk genoeg zullen opstellen en te veel hun oren zullen laten hangen naar hun opdrachtgever. Tweederde (68 procent) is bang dat de wet zelfs tot meer incidenten gaat leiden.

Hoewel Rob Nijssse kritisch is over het functioneren van het huidige toezicht, houdt ook hij zijn hart vast en hamert op het belang van echte onafhankelijke controleurs. “Je kunt niet tegen jezelf zeggen: dat moet je niet zo doen. Daar heb je vreemd ogen voor nodig. Vreemde ogen dwingen.” Volgens Nijssse kan Nederland een voorbeeld nemen aan Duitsland. “Daar kennen ze hoofdelijke aansprakelijkheid bij bouwfouten. Ik zou daar zeker voor pleiten.”

OVER DIT ONDERZOEK

Op verzoek van EenVandaag legde de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland haar achterban een vragenlijst voor. 357 medewerkers van gemeenten en omgevingsdiensten reageerden. Een grote meerderheid (71 procent) is al lang in het vak werkzaam: meer dan tien jaar. De meesten als toezichthouder (44 procent), plantoetsers (26 procent) of constructeur (14 procent). Vooral ambtenaren van grote gemeenten reageerden: de helft (51 procent) van de deelnemers is werkzaam in een stad met meer dan 100.000 inwoners. Eén op de vijf (21 procent) werkt in een kleinere gemeente (25.000-50.000 inwoners), 17 procent in een middelgrote gemeente (50-100.000 inwoners).

REACTIE

Bouwend Nederland laat in een reactie weten dat het “gissen is” hoe het kan dat toezichthouders de kwaliteit van bouwen slechter vinden worden. “De verklaring kan liggen in het toegenomen aantal projecten in de bouw. Het is nu veel drukker dan het enkele jaren geleden was en de projecten worden steeds diverser en meer gecompliceerd”, aldus de bouwkoepel in een schriftelijke reactie. Minister Kaja Ollongren van Binnenlandse Zaken ziet in het onderzoek een bevestiging dat het huidige stelsel van bouw- en woningtoezicht niet voldoet. Volgens haar vindt, mede door bezuinigingen, het toezicht te veel op papier plaats. “Gemeenten richten zich in eerste instantie op bouwtekeningen, terwijl daar op de bouwplaats vaak van wordt afgeweken. En juist daar is in de meeste gevallen veel minder toezicht.” Volgens Ollongren zal de Wet Kwaliteitsborging Bouwen er toe leiden dat er vaker dan nu op de bouwplaats gecontroleerd wordt.